

عنوان مقاله:

معیار تشخیص اولویت درمان بین بیماران

محل انتشار:

مجله پژوهش در دین و سلامت، دوره 8، شماره 2 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 8

نویسنده:

سعید سلیمانی - گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

بسیار اتفاق می افتد که دو حکم الزامی متوجه پزشک یا مدافع سلامت شود؛ بدین صورت که پزشک درباره دو یا چند بیماری که در معرض خطر مریضی هستند، با ملاحظه امکانات یا شرایط خاص، تواناییی معالجه هر دو را ندارد، یا دو خطر متوجه یک بیمار است و واجب است که پزشک هر دو را دفع کند؛ حال سوال این است که وی چگونه باید از عهده دو تکلیف برآید؟ این در صورتی است که مصلحت برای هر دو حکم وجوبی وجود دارد اما بدان علم نداریم و باید مرجعی برای تشخیص ملاک تقدم علاج بیماری بر بیمار دیگر یا ملاکی برای تقدیم علاجی اهم بر معالجه غیر اهم وجود داشته باشد. برای یافتن راهکار عملیاتی در ملاک تقدم علاج بیماری بر بیمار دیگر و اینکه معیار تشخیص اولویت درمان بین بیماران چگونه خواهد بود؛ در چند مرحله بحث ادامه خواهد داشت: (۱) تبیین باب «تزامم» در مواردی تکلیف به دو عنوان به نحو عموم بدلی تعلق می گیرد و تکلیف به اصل طبیعت تعلق دارد؛ یعنی آنچه از مکلف خواسته شده است، صرف وجود طبیعت است و افراد در خارج تنها نقش مصداق را برای طبیعت دارند بدون اینکه خود آنها حکمی داشته باشند؛ در چنین موردی بین دو تکلیف تکاذبی وجود ندارد بلکه هر یک از دو طبیعت به صورت مستقل دارای ملاک حکم هستند و صدورشان از خدای حکیم بدون مانع است. آنگاه در چنین صورتی گاهی مکلف قدرت بر امتثال هر دو را ندارد، بلکه مضطر می شود و یا باید امر را امتثال و با نهی مخالفت کند و یا به عکس؛ این مورد باب التزام است (۱). برای مثال؛ دو تکلیف «وجوب حفظ نفس محترم» و «حرمت اضرار به خود و دیگران» متوجه پزشک است (۲). اگر او بخواهد برای درمان کردن، برخی اعضای انسان را قطع کند، آیا بین دو حکم (وجوب حفظ نفس و حرمت اضرار) «تزامم» برقرار است؟ طبق دیدگاه محقق نائینی در «تزامم»، مشکل به لحاظ مقام امتثال و ادای تکلیف است وگرنه در مقام صدور حکم، هر دو دارای ملاک و مصلحت هستند و صدورشان از خدای متعال ممکن است (۳). بنابراین، در مثال «وجوب حفظ نفس» و «حرمت اضرار» هر دو تکلیف از ناحیه شارع صادر شده است، ولی پزشک و مدافع سلامت در مقام ادای تکلیف و امتثال نمی تواند هر دو را با هم انجام دهد؛ چون پزشک در متوجه شدن این دو تکلیف به خودش اختیاری نداشته است؛ ازاین رو حتما احکام باب «تزامم» را دارد و وی باید حکم مهم تر را تشخیص دهد و به آن عمل کند.

کلمات کلیدی:

اولویت درمان، بیمار، پزشک

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1507182>

